

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 marca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że J. B. (1) jako pracownik A. A. nie podlega od dnia 8 lutego 2016 roku do 8 lutego 2017 roku ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził że J. B. (1) nie wykonywał pracy w firmie (...), został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jedynie w celu uzyskania prawa do wypłaty świadczeń – zasiłku chorobowego. Stwierdził, że umowa o pracę zawarta pomiędzy wnioskodawcą a płatnikiem, jako zawarta dla pozorów jest nieważna a zatem z tytułu tej umowy wnioskodawca nie podlega ubezpieczeniom społecznym we wskazanym w decyzji okresie. (decyzja k 95-97 akt ZUS)

W dniu 24 kwietnia 2017 roku J. B. (1) odwołał się od powyższej decyzji zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez orzeczenie, że był pracownikiem A. A. i z tego tytułu podlegał obowiązkowo ubezpieczeniu: emerytalnemu rentowym, chorobowemu, wypadkowemu w okresie od 8 lutego 2016 roku do 8 lutego 2017 roku, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazał, że po okresie zarejestrowania jako bezrobotny otrzymał długo oczekiwaną pracę, natomiast jego sytuacja zdrowotna uniemożliwiła dalsze świadczenie pracy. Podał że wykonywał wszystkie polecenia płatnika, w tym jako kierujący samochodami dostawczymi. (odwołanie karta 2 – 4)

Opowiadając na odwołanie pismem z dnia 12 maja 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Podniósł nadto, że wnioskodawca był niezdolny do pracy w okresie od 15 marca 2016 roku do 12 września 2016 roku, od 27 września 2016 roku do 31 stycznia 2017 roku, a nadto od 7 do 21 lutego 2017 roku. (odpowiedź na odwołanie karta 5)

W dniu 4 maja 2017 roku od decyzji organu rentowego odwołał się także A. A., zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że J. B. (1) w okresie od 8 lutego 2016 roku do 8 lutego 2017 roku był pracownikiem odwołującego i posiadał tytuł prawny do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w spornym okresie. Na uzasadnienie swego stanowiska płatnik wskazał, że wnioskodawca był jego pierwszym pracownikiem zatrudnionym w związku z zamiarem rozwijania firmy i koniecznością powierzenia czynności transportowych, że w okresie niezdolności wnioskodawcy do pracy podjął decyzję o zatrudnieniu innej osoby, powierzając jej pracę kierowcy, co wskazuje na rzeczywistą gospodarczą potrzebę zatrudnienia pracownika. Podał, że wnioskodawca faktycznie wykonywał na jego rzecz obowiązki pracownicze - kierował samochodem w transporcie międzynarodowym, dokonywał załadunku i rozładunku towarów, odbierał samochody dostawcze z parkingów. (odwołanie karta 2 – 4 akt VIII U 972/17 załączonych do akt sprawy)

Odpowiadając na powyższe odwołanie pismem z dnia 18 maja 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie i o łączne rozpoznanie tego odwołania z odwołaniem J. B. (1). W uzasadnieniu organ rentowy podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie. (odpowiedź na odwołanie karta 28 – 29 akt VIII U 972/17)

Na rozprawie w dniu 23 stycznia 2018 roku pełnomocnik wnioskodawcy J. B. (2) poparł odwołanie, wnosząc o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego udzielonego urzędu, oświadczając że koszty te nie zostały pokryte przez wnioskodawcę w żadnej części. Pełnomocnik płatnika poparł odwołanie, natomiast pełnomocnik organu rentowego wniósł oddalenia odwołań oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według stawek ryczałtowych. (e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 28: 07 – 00: 38: 27)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 czerwca 2015 roku A. A. rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej - transport międzynarodowy do 3,5 tony. Pierwszy samochód nabył w sierpniu 2015 roku, sam nim jeździł, nie zatrudniając żadnych pracowników. (przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

J. B. (1) legitymuje się średnim wykształceniem ogólnokształcącym. Posiada prawo jazdy kategorii B i C. Ma doświadczenie w pracy jako mechanik samochodowy. (kwestionariusz osobowy – akta osobowe – koperta k 70, przesłuchanie wnioskodawcy – e – protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 18: 30 – 00: 21: 14 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

Na początku lutego 2016 roku wnioskodawca był w trakcie poszukiwania pracy. Spotkał w tym czasie kolegę R. F., któremu powiedział, że poszukuje pracy. Ten skierował go do A. A., który w tamtym czasie rozpoczynał działalność przewozową i potrzebował do pracy kierowców. (przesłuchanie wnioskodawcy – e – protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 18: 30 – 00: 21: 14 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07, przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

A. A. nie chciał zatrudnić nikogo z ogłoszenia, szukał wśród znajomych osoby w wieku powyżej 40 lat, nie pijącej i niepalącej. (przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

Po spotkaniu i uzgodnieniu warunków zatrudnienia, w dniu 4 lutego 2016 roku A. A. skierował J. B. (1) na badania lekarskie. Orzeczeniem lekarskim z tego dnia J. B. (1) został uznany za osobę zdolną do pracy na stanowisku pracownika fizycznego. (skierowanie, zaświadczenie – akta osobowe – koperta k 70)

W dniu 4 lutego 2016 roku wnioskodawca oświadczył nadto na piśmie, że zapoznał się z przepisami zakładowymi, przepisami BHP i zakresem informacji objętych tajemnicą. Tego dnia przeszedł także szkolenie wstępne BHP oraz odbył instruktaż stanowiskowy na stanowisku kierowcy samochodu dostawczego. Złożył także oświadczenie o zapoznaniu się z przepisami BHP oraz oceną ryzyka zawodowego. (oświadczenia – akta osobowe – koperta k 70)

W dniu 5 lutego 2016 roku J. B. (1) zawarł z A. A. umowę o pracę na czas określony od dnia 8 lutego 2016 roku dnia 8 lutego 2017 roku, na mocy której został zatrudniony na stanowisku pracownika fizycznego, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem 3500 zł miesięcznie. (umowa o pracę – akta osobowe – koperta k 70)

Do zakresu obowiązków J. B. (1) należało prowadzenie samochodu, czynności związane z załadunkiem i rozładunkiem pojazdu, serwisowanie i obsługa pojazdów. (zakres obowiązków – akta osobowe – koperta k 70)

Zatrudniając J. B. (1) A. A. miała na uwadze fakt, że ten pracował wcześniej jako mechanik. (przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

W dniu 8 lutego 2016 roku J. B. (1) przyjął od A. A. informację o warunkach zatrudnienia i wypełnił informacje dla potrzeb ZUS i Urzędu Skarbowego. (informacja w aktach osobowych – koperta k 70)

W okresie zatrudnienia u A. A. J. B. (1) przechodził praktyczne szkolenie - jeździł wraz z pracodawcą po krajach Europy, głównie do Niemiec, W., Austrii i Francji samochodem dostawczym marki R. (...) o ładowności do 3,5 tony. Przewoził wraz z A. A. artykuły spożywcze, krzesła, maszyny i inne rzeczy. Samochód prowadził na zmianę z pracodawcą, a w toku tych wyjazdów pomagał przy rozładunku. Uczył się mocowania ładunku, kontaktu za granicą. Podróże trwały od tygodnia do 3 tygodni. (zeznania świadka A. M. - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 01: 10: 31 – 01: 16: 12, zeznania świadka F. K. e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 01: 16: 13 – 01: 21: 16, zeznania świadka P. C. (1) - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 01: 23: 27 – 01: 27: 54, przesłuchanie wnioskodawcy – e – protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 18: 30 – 00: 21: 14 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07, przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia

2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

W okresie zatrudnienia J. B. (1) wykonywał także inne bieżące polecenia A. A. – odbierał samochód płatnika z parkingów położonych przy ulicy (...) i przy ulicy (...) w Ł., serwisował samochód, jeździł z nim na wymianę oleju i czyszczenie filtrów. (zeznania świadka Z. M. e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 04: 13 – 00: 08: 28, zeznania świadka P. K. e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 12: 16 – 00: 13: 57, przesłuchanie wnioskodawcy – e – protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 18: 30 – 00: 21: 14 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07, przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

J. B. (1) dostarczał także dokumenty płatnika do jego księgowej oraz innych podmiotów. (zeznania świadka A. M. e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 01: 10: 317 – 01: 16: 12, przesłuchanie wnioskodawcy – e – protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 18: 30 – 00: 21: 14 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07, przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

J. B. (1) był pierwszym zatrudnionym przez A. A. pracownikiem. (przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

Podczas drugiej podróży zagranicznej J. B. (1) źle się poczuł, w związku z tym musiał wrócić do Polski, natomiast A. A. pojechał dalej w trasę po Europie. (przesłuchanie wnioskodawcy - zapis nagrania 00: 18: 30 – 00: 21: 14 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07, przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

Nikt nie spodziewał się, że zwolnienie lekarskie wnioskodawcy będzie trwało pół roku. Dlatego też A. A. nie zatrudnił od razu nikogo na jego miejsce. Zrobił to dopiero w sierpniu 2016 roku. Kupił wówczas drugi samochód. N. kierowca (początkowo na umowę zlecenie, od 10 października 2016 roku – na podstawie umowy o pracę) pracował do świąt wielkanocnych 2017 roku, na jego miejsce A. A. zatrudnił od dnia 25 kwietnia 2017 roku kolejną osobę – M. K.. Osoba ta pracowała do dnia 24 maja 2017 roku, zaś od 29 maja 2017 roku płatnik zatrudnił W. S.. (wykaz zatrudnionych – załącznik do pisma z k 69 załączony do akt sprawy, przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

Pomysł zakupu drugiego samochodu dostawczego zrodził się już w marcu 2016 roku, jeszcze jak ubezpieczony był zdolny do pracy. Ze względu na chorobę J. B. (1), pomysł ten został odłożony na późniejszy okres. (zeznania świadka B. S. – e – protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 01:04:21 – 01:07:18, przesłuchanie wnioskodawcy – e – protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 18: 30 – 00: 21: 14 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07, przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

Obecnie płatnik zatrudnia dwóch kierowców, jest w czasie nabywania trzeciego samochodu. (przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07

Kierowcy zatrudnieni u płatnika mają ustalone wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ale wypłacane są im także diety. Łącznie miesięcznie uzyskują dochód około 6000 złotych. (zeznania świadka B. S. – e – protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 01:07:18 – 01:10:30, przesłuchanie płatnika e - protokół rozprawy z dnia 23 stycznia 2018 roku – zapis nagrania 00: 21: 15 – 00: 21: 24 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami - e - protokół rozprawy z dnia 10 listopada 2017 roku – zapis nagrania 00: 30: 39 – 00: 48: 07)

W 2016 roku przychód i koszty płatnika kształtowały się następująco:

- w styczniu – przychód 1.630 złotych, koszty 5.764,53 złotych,
- w lutym - przychód 37.400 złotych, koszty 44.362,19 złotych,
- w marcu - przychód 33.126,60 złotych, koszty 29.189,69 złotych,
- w kwietniu - przychód 51.319,83 złotych, koszty 44.020,95 złotych,
- w maju - przychód 54.409,52 złotych, koszty 47.884,67 złotych,
- w czerwcu - przychód 52.179,22 złotych, koszty 45.791,25 złotych,
- w lipcu - przychód 55.157,59 złotych, koszty 45.951,23 złotych,
- w sierpniu - przychód 29.884,10 złotych, koszty 43.624,82 złotych,
- we wrześniu – 88.837,19 złotych, koszty 90.375,91 złotych,
- w październiku - przychód 60.753,75 złotych, koszty 56.286,53 złotych,
- w listopadzie - przychód 74.662,76 złotych, koszty 59.443,19 złotych,
- w grudniu - przychód 87.462,69 złotych, koszty 100.536,05 złotych.

(zestawienie – załącznik do pisma k 69 – koperta załączona do akt)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dowody z dokumentów, zeznania świadków oraz na podstawie przesłuchania stron – ubezpieczonego J. B. (1) oraz płatnika A. A.. Wskazane dowody wzajemnie ze sobą korespondują.

Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie, czy zawarta w dniu 5 lutego 2016 roku przez płatnika składek z J. B. (1) umowa o pracę nosi cechy pozorności i czy została podpisana jedynie dla uzyskania pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych i skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia w związku z niezdolnością do pracy.

W ocenie Sądu zeznania świadków złożone w niniejszej sprawie są jasne, logiczne i wzajemnie niesprzeczne. Potwierdzają wersję zdarzeń przedstawioną przez skarżącego i płatnika składek. Wskazać nadto należy, że świadkowie zeznający w tej sprawie są osobami obcymi dla stron postępowania, a zatem niezainteresowanymi wynikiem sporu oraz posiadającymi wiedzę co do spornych okoliczności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 887) pracownicy, to jest osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie zaś do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 372) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust 1 i 2 wskazanej wyżej ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Z kolei zgodnie z treścią art. 29 ust. 1 pkt 1 analizowanej ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko.

Natomiast, jak stanowi art. 4 w ust 1 i 2 ustawy zasiłkowej, ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego płaćnik składek A. A. w dniu 5 lutego 2016 roku zawarł z J. B. (1) umowę o pracę, która stanowiła podstawę do zastosowania powołanych regulacji i przyjęcia, że J. B. (1) podlega ubezpieczeniom. Ważność tej umowy została przez organ rentowy niesłusznie zakwestionowana. Niewątpliwie bowiem sporna umowa o pracę nie została zawarta dla pozorów, jest ważna i nie ma do niej zastosowania przepis art. 83 k.c.

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Zgodnie z treścią art. 22 § 1 kp przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

Nawiązanie stosunku pracy powoduje konsekwencje prawne nie tylko w sferze prawa pracy, ale i w innych dziedzinach prawa. Jednym z takich skutków jest prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego na wypadek ziszczenia się określonych w ustawie warunków. Skutek ten po ich spełnieniu powstaje z mocy prawa. Nie można zatem wiązać zawarcia umowy o pracę, choćby zmierzała wyłącznie do uzyskania świadczeń ubezpieczeniowych, z zamiarem obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr 7-8, poz. 122; zdanie odrębne do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2005 roku II UK 278/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr 7-8, poz. 116). Cel w postaci objęcia ubezpieczeniem

społecznym i uzyskania z niego świadczeń nie jest bowiem sprzeczny z ustawą ani nie zmierza do jej obejścia, a przeciwnie - co zostało już wcześniej podniesione - jest konsekwencją uzyskania statusu pracownika.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi

a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z dnia 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających

z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane, jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym to Sąd Najwyższy stwierdza, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Nadto nadmienić należy, że w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc, że nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż pracownik nie podjął wykonywania pracy, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006, LEX nr 328015).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), że o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie

o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami

i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W świetle poczynionych w rozpoznawanej sprawie ustaleń faktycznych nie można mówić o pozorności oświadczeń woli w zawarciu umowy o pracę.

Postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że J. B. (1) pracę podjął i ją świadczył, a pracodawca – świadczenie to przyjmował, płacąc umówione wynagrodzenie. Materiał dowodowy potwierdził w sposób niebudzący wątpliwości, że J. B. (1) wykonując polecenia A. A. jeździł z nim, w ramach oferowanych przez płatnika usług transportowych, do różnych krajów Europy; wyjazdy te odbywały się samochodem dostawczym należącym do pracodawcy, do klientów pracodawcy.

Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie wykazał nadto, że w okresach pracy po przyjeździe z tras - w Polsce J. B. (1) zajmował się serwisowaniem samochodu pracodawcy oraz rozwoził na polecenie płatnika dokumenty do biura księgowego i kontrahentów A. A., odbierał niejednokrotnie samochód dostawczy należący do pracodawcy z parkingu.

Podkreślenia wymaga także fakt, iż wnioskodawca, prowadząc samochód dostawczy, nie tylko w trasach po Europie, dysponował narzędziem niezbędnym do świadczenia pracy. Fakt, że w podróże te jeździł z A. A., właścicielem przedsiębiorstwa transportowego wzmacnia tezę o konieczności faktycznego przyuczania ubezpieczonego do pracy w transporcie międzynarodowym.

Bezspornym w sprawie było, iż stanowisko, na jakim został zatrudniony ubezpieczony było stanowiskiem nowoutworzonym, jednakże płatnik składek w sposób wiarygodny wykazał motywację podjęcia decyzji o zatrudnieniu wnioskodawcy, podając, że zamiar zatrudnienia pracownika do przewozów międzynarodowych i łączącego się z tymi przewozami załadunku i rozładunku towarów powstał z chwilą utworzenia firmy, która stawiała na rozwój i zakup kolejnych samochodów dostawczych.

Istotnym było także zatrudnienie osoby posiadającej doświadczenie zawodowe w prowadzeniu samochodów dostawczych, wiek ubezpieczonego, jego usposobienie.

W związku z powyższym w ocenie Sądu decyzja o zatrudnieniu pracownika celem powierzenia mu, po przyuczeniu, obowiązków kierowcy międzynarodowego była racjonalna i zrozumiała, zwłaszcza, że sytuacja finansowa płatnika składek od lutego 2016 roku pozwalała mu na zatrudnienie pracownika z wynagrodzeniem wynikającym z kwestionowanej umowy. Przychody z działalności, co wynika z przedłożonego zestawienia, oscylowały od 29.884,10 złotych do 88.837,19 złotych miesięcznie.

Skarżący natomiast był zainteresowany podjęciem zatrudnienia, gdyż nie posiadał stałego źródła dochodu.

Nadto zeznania świadków i przesłuchanie stron świadczą o tym, że pracodawca kierował pracą wnioskodawcy, w szczególności wskazywał na konkretne bieżące zadania do realizacji, których wykonanie następnie kontrolował. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu.

Nieuzasadniony jest zatem zarzut organu rentowego, że płatnik składek nie miał potrzeby gospodarczej zatrudnienia pracownika na stanowisku, jakie powierzono ubezpieczonemu. Płatnik istotnie miał potrzebę zatrudnienia

pracownika, ponieważ z uwagi na systematyczny rozwój firmy i zamiar zakupu drugiego samochodu (co istotnie nastąpiło w sierpniu 2016 roku), potrzebował osoby do transportów międzynarodowych. Jednocześnie J. B. (1) posiadał uprzednie doświadczenie jako kierowca - mechanik.

Wskazać też trzeba, że w czasie długotrwałej nieobecności wnioskodawcy, po zakupie w sierpniu 2017 roku drugiego samochodu, jego obowiązki zostały przejęte przez zatrudnionego na stanowisku kierowcy P. C. (2).

Fakt innej nazwy stanowiska wnioskodawcy (pracownik fizyczny) i nowozatrudnionej osoby (kierowca) pozostaje bez znaczenia w świetle powierzenia im obu obowiązków kierowcy.

Jednocześnie ustalone okoliczności faktyczne sprawy uprawniają Sąd do oceny wynagrodzenia określonego w zawartej umowie o pracę. Zgodnie z art. 78 k.p. wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy.

Otrzymywana przez skarżącego kwota wynagrodzenia 3.500 zł brutto, biorąc pod uwagę zakres wykonywanych czynności, brak wypłaty kosztów podróży służbowej (diety i ryczałtów za noclegi) nie może być uznana za wygórowaną, a nadto płatnika składek było stać na zatrudnienie pracownika z takim wynagrodzeniem. Kwota ta wprawdzie odbiegała od wynagrodzenia innych – później zatrudnionych za minimalną płacą kierowców, przy czym podkreślić należy, że otrzymywali oni także diety i ryczałty, w związku z czym ich wynagrodzenia oscylowały w granicach 6.000 złotych miesięcznie.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 listopada 2004 roku (sygn. akt I PK 42/04, OSNP 2005, nr 14, poz. 209) stwierdził, że „czynności mające na celu obejście ustawy (in freudem legis) zawierają jedynie pozór zgodności z ustawą. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, która z punktu widzenia formalnego (pozornie) nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane. Chodzi tu zatem o wywołanie skutku sprzecznego z prawem” (podobnie również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005, nr 15, poz. 235; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 roku, III UK 89/05).

Zawierając umowy o pracę strony kierują się różnymi motywami indywidualnymi, które należy odróżnić od causa czynności prawnej (typowego celu czynności prawnej). Między innymi, jak wskazał Sąd Najwyższy, zawarcie umowy o pracę, choćby zmierzało do uzyskania kredytu bankowego, nie jest obejściem ustawy (zob. powołany wyżej wyrok z 25 listopada 2004 roku, I PK 42/04, wyrok Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2005 roku, III UK 89/05). Podobnie takiego zarzutu nie można postawić umowie o pracę nienaruszającej art. 22 k.p., nawet gdy jej cel dyktowany był wyłącznie chęcią uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego (zob. powołany wyżej wyrok z 25 listopada 2004 roku, I PK 42/04, wyrok Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2005 roku, III UK 89/05). W szczególności trudno uznać, że dążenie kobiety ciężarnej do uzyskania takiej ochrony jest sprzeczne z prawem. Przeciwnie jest to zachowanie rozsądne i uzasadnione zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 roku, III UK 89/05).

Podkreślić należy ponownie, że najistotniejsze na gruncie niniejszej sprawy jest to, że skarżący faktycznie wykonywał pracę na rzecz płatnika składek po podpisaniu umowy o pracę, a pracodawca przyjmował od wnioskodawcy świadczoną na jego rzecz przez odwołującego pracę i wypłacał mu za to umówione wynagrodzenie.

Wskazać także trzeba, że odwołujący wykazali, że praca świadczona przez J. B. (1) odbywała się w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p. tj. w warunkach podporządkowania pracodawcy, albowiem jak wykazano pracodawca kierował pracą wnioskodawcy, wskazywał bowiem na konkretne bieżące zadania do realizacji.

Na mocy art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących

m.in. zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i przebiegu ubezpieczeń, a zatem ma prawo do kwestionowania podstaw ubezpieczenia w tym umów o pracę, jako że rodzą one skutki

w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Jednak w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takie zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78, w którym stwierdził, iż na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

Zdaniem Sądu, organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę miała charakter pozorny, czy była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie tylko potwierdził fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy na rzecz płatnika, ale wykluczył pozorny charakter zatrudnienia.

Uwzględniając poglądy Sądu Najwyższego wyrażone w przytoczonych orzeczeniach, należy uznać, że w sytuacji gdy wolą stron zawierających umowę o pracę było nawiązanie stosunku pracy i doszło do faktycznego świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu jej stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego (np. choroby, ciąży), nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że J. B. (1) podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik A. A. w spornym okresie.

W przedmiocie kosztów Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z 15 ust.2 w zw. z § 4 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714).